

GEBRUIKERSTIPS

voor Taalmaatjes en vrijwilligers

Taalmaatjes kunnen aan de hand van TOLK *praten met je kind!* :

- 1) ouders bewust maken van het belang van veel praten
- 2) laten zien hoe ze veel en op een goede manier in gesprek kunnen gaan met hun kind.
- 3) ouders stimuleren om meer met hun kind te gaan doen.

INLEIDING

TOLK *praten met je kind!* is een methode voor taalstimulering. Het richt zich op verandering van het taalaanbod van ouders van jonge kinderen (0-6 jaar) waarvan de **taalontwikkeling bedreigd** is. Er is een sterke relatie tussen opleidingsniveau van ouders en taalkennis van kinderen. Kinderen van laagopgeleide ouders hebben vaker een taalachterstand dan kinderen van hoogopgeleide ouders. Maar liefst één op de vijf kinderen uit achterstandswijken stapt het basisonderwijs in met een achterstand in de taalontwikkeling van een jaar of meer. Van een eenmaal opgelopen taalachterstand hebben kinderen langdurig last. Taalachterstand betekent onderwijsachterstand. Voorkomen is dus beter dan genezen.

Vrijwilligers van projecten zoals 'Taalmaatjes' komen vaak in gezinnen waarvan de ouders laag zijn opgeleid. Oog hebben voor de taalontwikkeling van de jonge kinderen in deze gezinnen kan veel ellende voorkomen.

Taal leer je in het gesprek van alledag bij alles wat je doet en laat.

Maar wat als ouders weinig met hun kind praten (druk druk druk, telefoon, televisie, computer, radio met oortjes), als ze op de verkeerde manier met hun kind praten (alleen maar commanderen en verbieden), of zelden iets met hun kind doen (nooit samen eten, naar de bakker, een spelletje spelen, naar de eendjes, een boekje voorlezen). In dat geval kunnen kinderen niet ontdekken hoe je iets zegt en hoe de dingen heten. Dan ontwikkelt de taal zich onvoldoende. Ouders realiseren zich vaak niet hoe belangrijk hun rol is in het proces.

GEBRUIKERSTIPS

TIPS VOOR GEBRUIK

Onderstaande adviezen kunnen over meerdere contactmomenten zijn gespreid. Er is geen vaste volgorde.

1. Ouders bewust maken van het belang van veel praten (introductiefilm)

Omdat ouders vaak weinig weten over taal en taalontwikkeling is het in de eerste plaats belangrijk om erover in gesprek te komen. Dikwijls gaat het om tweetalige gezinnen. Taal is dan vaak een terugkerend thema. Mogelijke ingangen voor een gesprek zijn vragen als:

- Hoe gaat het eigenlijk op school?
- Gaat je kind graag naar school/peuterspeelzaal?
- Vraag eens aan de juffrouw of je kind ook aan het kringgesprek meedoet?
- Welke taal wil je dat je kind leert als moedertaal?
- Hoe pak je het probleem van tweetaligheid aan als ouder?
- Wat vind je van het onderwijs in ons land?
- Weet je als ouder hoe kinderen taal leren?

Er zijn nog veel meer vragen te stellen. Het hangt natuurlijk van de situatie af en van wat in het gezin speelt. Als het gesprek dan eenmaal goed op gang is gekomen kun je zeggen dat je een leuke film hebt die laat zien hoe je thuis bij de dagelijkse dingen in gesprek kunt gaan (**introductiefilm**). Je kunt aangeven dat een goede taalontwikkeling belangrijk is voor succes op school. Als kinderen succes hebben op school kunnen ze ook de ambities van ouders voor hun kind waar maken.

Na het bekijken van de introductiefilm kun je vragen wat de ouder ervan vindt. Is ze het eens met wat wordt getoond in de introductiefilm. Hoe gaat het in dergelijke situaties gewoonlijk bij hen thuis. Wat vinden ze normaal. Helpt dat de taalontwikkeling?

Je kunt ook vragen aan ouders om te kijken hoe het kind reageert. Wat is het voordeel daarvan. De film laat zien dat, als je veel praat tegen je kind en aandacht geeft aan wat je samen doet, kinderen mee gaan werken, dat ze lachen, dat *praten met je kind!* geen tijd kost maar juist tijd oplevert. Het stimuleert hoe dan ook de taal. Bedenk samen met de ouders nog meer voordelen (kinderen leren voorspellen wat gaat gebeuren en dat versterkt het zelfvertrouwen; je krijgt een betere verhouding met je kind en minder strijd; kinderen gaan zelf initiatieven nemen en iets doen zonder aandacht te vragen, enz.).

GEBRUIKERSTIPS

2. Veel en op de goede manier in gesprek gaan met hun kind (themafilms)

Als ouders bij alles wat zij doen en laten rijk een gevarieerd taal aanbieden dan ontdekken kinderen gemakkelijk hoe je iets zegt en hoe de dingen heten. Rijk wil zeggen met een brede woordenschat en gevarieerd wil zeggen dat een onderwerp op verschillende manieren terugkomt. Een voorbeeld: paard/ pony/ schimmel/veulen enz. in het echt, met speelgoed, in een boekje, op een tekening, met een liedje en zo meer. De themafilms van TOLK laten ouders zien en horen hoe zij over de gegeven onderwerpen rijk en gevarieerd taal kunnen aanbieden. De themafilms sluiten aan bij de maandthema's van het peuter- en kleuteronderwijs.

Vaak zullen ouders niet weten welk thema op school aan de orde is. Vraag ouders dan op school te kijken naar raamversieringen, inrichting van de klas, werkjes die het kind meekrijgt enz. Wat zou het thema kunnen zijn. Zo leren ouders observeren. Ze worden zich bewust dat wat ze zien ook iets betekent voor hun kind. Als ouders eenmaal weten wat het thema is, vraag dan wat de ouder ervan afweet en wat je thuis met het thema kunt doen. Bedenk welke activiteiten er rondom het thema thuis plaatsvinden en eventueel hoe het in hun moederland gaat.

Thema film kiezen

Kies een themafilm (naar keuze) die past bij:

- het maandthema van de school van het kind
- de leeftijd van de kinderen
- de culturele achtergrond van de ouders

Bekijk vervolgens samen de themafilm. Bespreek wat de ouder ervan vindt. Wat ze zelf zou doen in dat geval. Je kunt ook uitleggen dat er icoontjes in beeld komen en vertellen wat de icoontjes betekenen (zie blz. 12/13/14 van de handleiding). Vraag waarom de icoontjes juist op die plek verschijnen in de film (wat doet de ouder daar precies). Natuurlijk kun je ook de kijkvragen bij de film gebruiken. Stel een paar vragen mondeling (nooit allemaal). De antwoorden staan erachter.

3. Ouders stimuleren meer met hun kind gaan doen (suggesties voor thuis)

Bespreek met de ouder wat ze leuk vinden om te doen met hun kind (b.v. koken, verzorgen, praten over auto's, wandelen, boodschappen doen, enz.) Bespreek dit uitgebreid en vraag de ouder wat ze dan zoal doet met het kind. Stel de ouder voor om daarover een filmpje te bekijken. Je kunt dan samen kijken hoe de ouder in de film met het thema omgaat. Bij elke themafilm zijn suggesties voor thuis.

Vergelijk wat op het filmpje te zien is met het eigen handelen van de ouder. Bespreek welke suggesties voor de ouder haalbaar zijn. Iedere ouder zal verschillend regeren want wat de één gemakkelijk vindt om uit te voeren is voor de ander een brug te ver.

GEBRUIKERSTIPS

4. Acteurs vertellen (extra gespreksstof)

In de films zijn ook de ouders aan het woord. Ze vertellen telkens over wat ze belangrijk vinden en hoe ze problemen hebben opgelost rondom rijk en gevarieerd taal aanbieden. Onderstaand een overzicht van onderwerpen waarover ouders in de verschillende films vertellen.

- 1) **Lichaam** – moeder vertelt hoe ze zichzelf en de andere gezinsleden vergelijkt. Ze kijkt of bijvoorbeeld huidskleur een rol speelt voor haar kind. Moeder vertelt hoe ze bij het voorlezen iets fout zegt om de aandacht van haar kind vast te houden
- 2) **School**- moeder zegt hoe belangrijk het is voor een kind om keuzes te leren maken. Ze vertelt ook dat ze vindt dat ouders moeten weten wat er op school gebeurt.
- 3) **Verkeer** – moeder geeft aan hoe belangrijk het is om altijd te praten tegen je kind. Je weet nooit wat een kind begrijpt. Moeder vertelt ook over de manier waarop ze in het gezin omgaat met twee talen.
- 4) **Weer** – moeder zet uiteen hoe zij als alleenstaande werkende moeder worstelt met het aandacht geven aan haar kind en uitvoeren van haar huishoudelijke werkzaamheden. Ze vertelt hoe ze rijk en gevarieerd taal aanbiedt. Ze verwondert zich dat het werkt.
- 5) **Boodschappen** – moeder vertelt over hoe jammer ze het vindt dat ze altijd Nederlands spreekt en dat haar moedertaal te weinig aan bod komt.
- 6) **Thuis** – moeder vertelt hoe ze rijk en gevarieerd taalaanbod vorm geeft. Moeder vertelt ook hoe ze het beste contact kan krijgen met haar kind.
- 7) **Dieren** – moeder geeft aan waarom zij denkt dat moeders zo belangrijk zijn voor het leren van taal. Ze verwondert er zich over dat kinderen altijd de samenhang tussen dingen zien.
- 8) **Eten** – moeder vertelt hoe ze denkt dat kinderen het beste twee talen kunnen leren. Ze vertelt ook hoe haar kind omgaat met tweetaligheid.

Voor het voeren van een gesprek kun je gebruik maken van wat de acteurs vertellen over het onderwerp. Je kunt ze laten zien dat veel ouders dezelfde problemen hebben en dat er allerlei oplossingen mogelijk zijn.

5. Reminders

Geef ouders na afloop van het gesprek een paar stickers (telkens 3 afknippen). Ze kunnen de stickers op plakken in huis waar ze in gesprek kunnen gaan met hun kind. Reminders helpen ouders herinneren aan wat belangrijk is voor de taalontwikkeling van hun kind om te doen.

Besprek met de ouders waarom er reminders zijn en bedenk waar je ze zou kunnen opplakken. Want weten hoe het moet is niet genoeg. Ouders moeten het ook doen.

